

**UCHWAŁA NR LX/340/23
RADY MIEJSKIEJ ZAWICHOST**

z dnia 30 marca 2023 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023 – 2025 w Gminie Zawichost

Na podstawie art.18 ust.2 pkt.15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r., poz. 40) w związku z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. 2022 poz 447 z późn.zm.)- Rada Miejska Zawichost uchwala co następuje

§ 1.

Przyjmuje się do realizacji Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2023 – 2025 w Gminie Zawichost stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Zawichostu

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady
Miejskiej Zawichost

Edyta Rębiś

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2023 – 2025 W GMINIE ZAWICHOST

I. WPROWADZENIE

Zgodnie z art. 176 pkt 1 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3 - letnich gminnych programów wspierania rodziny. Gminny program wspierania rodziny na lata 2023 – 2025 zwany dalej Programem zawiera cele strategiczne i kierunki działań wynikające z potrzeb rodzin borykających się z problemami opiekuńczo – wychowawczymi.

Rodzina jest podstawową komórką społeczną oraz naturalnym środowiskiem rozwoju wszystkich jej członków. Jest ona pierwszym i najważniejszym środowiskiem, w którym kształtuje się osobowość dziecka. Rodzina oddziałuje na dziecko przekazując mu system wartości oraz tradycje. Dokonujące się zmiany społeczne i gospodarcze niosą ze sobą wiele skutków pozytywnych, ale niestety również i negatywnych, które przyczyniają się do rozpadu rodziny. Działania służb i instytucji powołanych do pracy na rzecz dobra rodziny i dziecka powinny być zintegrowane, ponieważ problemy występujące w rodzinie są złożone i wymagają interdyscyplinarnej współpracy. Choroba alkoholowa, przemoc w rodzinie, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, to główne problemy dezorganizujące życie rodzin, którym często towarzyszy również problem ubóstwa, czy długotrwałego bezrobocia. Dlatego rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników przychodni medycznych, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną oraz podejmują działania na rzecz rodziny w oparciu o sprecyzowany plan działania.

Współczesna rodzina narażona jest na wpływ wielu negatywnych oddziaływań zewnętrznych, które są przyczyną występowania różnego rodzaju dysfunkcji. Można zaobserwować, iż rodzina obecnie przechodzi kryzys, boryka się z wieloma problemami i coraz częściej ma to negatywny wpływ na zapewnienie dzieciom prawidłowej opieki i wychowania. W wielu rodzinach następuje destabilizacja. Dlatego tak bardzo ważne jest stworzenie możliwości udzielenia pomocy rodzinom mającym trudności. Należy podkreślić, że tylko wczesna interwencja stwarza szansę efektywnej pomocy.

Realizowane w ramach Programu zadania będą koncentrować się nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie przywracając jej zdolność do prawidłowego wypełniania ról opiekuńczych i wychowawczych.

II. PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU

Opracowanie Programu oraz jego wdrożenie będzie realizowane w oparciu o następujące przepisy prawne:

- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;
- Ustawa z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”

III. DIAGNOZA DEMOGRAFICZNA I SPOŁECZNA W GMINIE ZAWICHOST

Gmina Zawichost położona jest w środkowowschodniej części Wyżyny Sandomierskiej, która jest częścią większej jednostki geograficznej o nazwie Wyżyna Kielecko-Sandomierska. Ogólna powierzchnia gminy w granicach administracyjnych wynosi 80,19 km². Pod względem administracyjnym gmina Zawichost leży w powiecie sandomierskim. Jest gminą miejsko-wiejską, w skład której wchodzi Miasto Zawichost oraz 14 sołectw: Chrapanów, Czyżów Plebański, Czyżów Szlachecki, Dąbie, Dziurów, Józefków, Kolecin, Linów, Linów - Kolonia, Pawłów, Piotrowice, Podszyn, Wygoda, Wyspa.

Poniższe tabele obrazują liczbę mieszkańców Gminy Zawichost (tab. 1) oraz dynamikę zmian liczby ludności w latach 2020 – 2022 (tab. 2)

Tabela 1

Liczba ludności zamieszkałej na terenie Gminy Zawichost w latach 2020 - 2022		
Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
4293	4209	4120

Źródło: dane statystyczne ewidencji ludności Urzędu Miasta i Gminy Zawichost

Tabela 2

Dynamika zmian liczby ludności Gminy Zawichost w latach 2020 -2022			
Rok	2020	2021	2022
Liczba urodzeń	28	27	19
Liczba zgonów	60	85	74
Przyrost naturalny	-32	-58	-55
Wymeldowania	39	48	48
Zameldowania	67	79	69
Saldo migracyjne	28	31	21

Źródło: dane statystyczne ewidencji ludności Urzędu Miasta i Gminy Zawichost

Z powyższych tabel wynika, iż liczba mieszkańców Gminy Zawichost stale maleje. Dodatkowym niekorzystnym czynnikiem jest przyrost naturalny, który od 2020 roku jest znacząco ujemny. Natomiast pozytywnym czynnikiem jest fakt, iż saldo migracji przyjmuje wartość dodatnią.

Tabela 3

Liczba i struktura rodzin objętych pomocą w latach 2020-2022			
Wyszczególnienie	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Liczba rodzin	131	145	138
Liczba osób w rodzinach	270	295	283
Rodziny z dziećmi	37	39	41

Analizując powyższą tabelę można stwierdzić iż liczba rodzin objętych wsparciem systemu pomocy społecznej w podanym okresie nieznacznie ulega zmianie. Najwięcej rodzin korzystających z pomocy przypada na rok 2021, natomiast najmniejsza skala przypada na rok 2020. Jednocześnie nieznacznie zwiększyła się liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w której wychowują się dzieci. W roku 2020 takich rodzin było 37, natomiast w roku 2022 liczba wzrosła do 41 rodzin.

Tabela 4

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2020 – 2022 z podziałem na powody trudnej sytuacji życiowej				
Lp.	Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin w poszczególnych latach		
		Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
1.	Bezdomność	3	3	7
2.	Ubóstwo	40	73	101
3.	Bezrobocie	66	63	54
4.	Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych w tym rodziny niepełne, wielodzietne oraz potrzeba ochrony macierzyństwa	0	11	12
5.	Niepełnosprawność	74	57	78
6.	Długotrwała lub ciężka choroba	40	49	37
7.	Alkoholizm	2	5	4

Źródło: dane własne OPS Zawichost

Z powyższej tabeli wynika, iż najczęstszą przyczyną w 2022 roku udzielania pomocy przez Ośrodek Pomocy Społecznej było ubóstwo, rozumiane jako całkowity brak własnych dochodów bądź posiadanie dochodów niewystarczających do zaspokojenia podstawowych potrzeb. Kolejną przyczyną jest niepełnosprawność oraz bezrobocie. Jednocześnie należy zaznaczyć, iż w wielu rodzinach może wystąpić kilka przesłanek równocześnie, co dodatkowo powoduje złożoność sytuacji rodzinnej. Rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi stanowią nieznaczną część podopiecznych pomocy społecznej. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami takimi, jak: uzależnienia, przemoc, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, zawodowych. Dysfunkcje te wyrażają się głównie niedojrzałością emocjonalną, problemami we współżyciu z innymi ludźmi, niezaradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemami opiekuńczo-wychowawczymi.

Tabela 5

Liczba rodzin objętych pomocą w formie świadczeń rodzinnych wraz z dodatkami oraz świadczeń alimentacyjnych			
Rodzaj świadczenia	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Zasiłek rodzinny z dodatkami	181	163	188
Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	27	24	21

Źródło: dane własne OPS Zawichost

Z powyższej tabeli wynika, iż liczba rodzin objętych pomocą w formie świadczeń rodzinnych z roku na rok wzrasta. W 2020 takich rodzin było 181, natomiast w roku 2022 liczba wzrosła do 188 rodzin. Natomiast zmniejszyła się liczba rodzin korzystających ze świadczeń z funduszu alimentacyjnego z 27 na 21 rodzin.

Tabela 6

Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta		
Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
9	9	12
Liczba rodzin z którymi asystent zakończył pracę		
0	3	3

Źródło: dane własne OPS Zawichost

Jak wynika z powyższych danych największa liczba rodzin i dzieci objętych wsparciem asystenta rodziny przypada na rok 2022. Jednocześnie w roku 2021 oraz w 2022 asystent zakończył pracę w trzech rodzinach, co jest wynikiem tego, iż rodziny spełniły przesłanki wymagane do samodzielnego funkcjonowania, a więc cel pracy asystenta z tymi rodzinami został osiągnięty.

Asystent ma za zadanie pomóc zmienić stosunek osób zmarginalizowanych do własnej sprawczości, zwiększyć ich poczucie wpływu na swoje życie, nadrzędnym zaś celem jest podejmowanie działań na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo –wychowawczych. Tutejszy Ośrodek zatrudnia 1 asystenta rodziny. Liczba rodzin z którymi jeden asystent może w tym samym czasie pracować jest uzależniona od stopnia trudności i wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15 rodzin. Na uwagę zasługuje fakt, że wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia finansowego. W sytuacjach gdy rodzice nie są w stanie lub nie chcą sprawować opieki nad własnym dzieckiem, w pierwszej kolejności dziecko umieszcza się w rodzinnej pieczy zastępczej. Umieszczenie dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej następuje dopiero po wykorzystaniu wszystkich możliwych rodzinnych form opieki.

W sytuacji, gdy rodzice zostają trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub te prawa zostają im ograniczone, Sąd postanawia o ustanowieniu nad dzieckiem opieki zastępczej poprzez umieszczenie go poza rodziną biologiczną. Rodziny zastępcze zapewniają dzieciom całodobową opiekę i wychowanie, jednak pobyt w nich jest jedynie tymczasowy. Poniższa tabela przedstawia liczbę dzieci przebywających w pieczy zastępczej z terenu Gminy Zawichost w latach 2020-2022.

Tabela 7

Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej			
Rodzaj pieczy zastępczej	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych	1	1	3
Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo - wychowawczych	4	5	6

Z powyższej tabeli wynika, iż liczba dzieci umieszczanych zarówno w rodzinach zastępczych jak i placówkach opiekuńczo wychowawczych stale rośnie. W roku 2022 troje dzieci przebywało w rodzinach zastępczych natomiast sześćoro w placówkach opiekuńczo wychowawczych.

IV. CELE GŁÓWNE I SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU

CEL GŁÓWNY

Celem głównym programu jest wzmocnienie funkcji opiekuńczo - wychowawczej rodzin z terenu gminy Zawichost poprzez tworzenie warunków umożliwiających poprawę sytuacji społecznej rodzin przejawiających bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych oraz ich wspieranie w prawidłowym funkcjonowaniu.

CELE SZCZEGÓŁOWE ORAZ ZADANIA DO REALIZACJI

Cele szczegółowe	Zadania	Realizatorzy i partnerzy	Termin realizacji
Wsparcie rodzin mających trudności w zaspokajaniu fundamentalnych potrzeb natury materialno – bytowej	Udzielanie pomocy finansowej, rzeczowej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.	Ośrodek Pomocy Społecznej	2023-2025
	Zabezpieczenie ciepłych posiłków dzieciom z rodzin posiadających niewystarczające zasoby finansowe w szkołach oraz przedszkolach.	Ośrodek Pomocy Społecznej	2023-2025
	Zapewnienie pomocy materialnej rodzinom z systemu świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego oraz dodatków mieszkaniowych i dodatków osłonowych.	Ośrodek Pomocy Społecznej	2023-2025
	Udzielanie dzieciom i młodzieży realizującej obowiązek szkolny z ubogich rodzin pomocy ustawowej o charakterze socjalnym.	Ośrodek Pomocy Społecznej	2023-2025
Minimalizacja zjawiska dysfunkcji opiekuńczo – wychowawczych, wzmacnianie kompetencji rodzicielskich i zasobów rodzinnych, promowanie zdrowego modelu	Praca socjalna świadczona w środowiskach pozostających w zainteresowaniu Ośrodka Pomocy Społecznej.	Ośrodek Pomocy Społecznej	2023-2025
	Objęcie wsparciem asystenta rodziny środowisk charakteryzujących się bezradnością wychowawczą oraz brakiem zaradności życiowej.	Ośrodek Pomocy Społecznej	2023-2025
	Opracowanie i realizacja programów osłonowych mających na celu edukację i zwiększenie świadomości społecznej różnych grup wiekowych w zakresie funkcji rodziny i potencjalnych zagrożeń.	Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta i Gminy Zawichost	2023-2025
	Współpraca instytucji i organizacji z terenu gminy zajmującymi się	Wszyscy realizatorzy programu	2023-2025

rodziny	pomocą rodzinie.		
Zapewnienie zróżnicowanych form pomocy dzieciom wzrastającym w środowiskach borykających się z trudnościami w realizacji funkcji opiekuńczo - wychowawczej	Zagwarantowanie dzieciom i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych dodatkowej opieki, udzielanie pomocy w nauce, wspieranie w realizacji obowiązku szkolnego, stworzenie możliwości konstruktywnego spędzania czasu wolnego, rozwijania zainteresowań, i uzdolnień oraz socjalizacji w grupie rówieśniczej.	Ośrodek Pomocy Społecznej, Placówki Oświatowe, Świetlice Środowiskowe, Miejsko Gminny Ośrodek Kultury	2023-2025
	Współpraca placówek oświatowych ze specjalistycznymi podmiotami świadczącymi pomoc dziecku i rodzinie w zakresie rozwiązywania trudności wychowawczych i problemów szkolnych.	Ośrodek Pomocy Społecznej, Placówki Oświatowe, Świetlice Środowiskowe, Urząd Miasta i Gminy Zawichost, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sandomierzu, Poradnia Psychologiczna Pedagogiczna w Sandomierzu	2023-2025
	Realizacja inicjatyw profilaktycznych adresowanych do dzieci i młodzieży, promowanie zdrowego trybu życia wolnego od uzależnień i przemocy.	Ośrodek Pomocy Społecznej, Placówki Oświatowe, Świetlice Środowiskowe Komisariat Policji w Dwikozach, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	2023-2025
Zapewnienie dostępności poradnictwa i wsparcia specjalistycznego	Zagwarantowanie możliwości skorzystania z bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego (psychologicznego, prawnego, pedagogicznego, z dziedziny terapii uzależnień).	Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta i Gminy Zawichost, Punkt konsultacyjny ds. uzależnień i przemocy w rodzinie, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, Nieodpłatna pomoc prawna z mediacją	2023-2025
	Zagwarantowanie dostępności pomocy specjalistycznej w trybie interwencyjnym w przypadku kryzysów życiowych i sytuacji nagłych.	Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta i Gminy Zawichost, Punkt konsultacyjny ds. uzależnień i przemocy w rodzinie, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, Nieodpłatna pomoc prawna z mediacją	2023-2025

V. ODBIORCY PROGRAMU

Odbiorcami Programu będą rodziny zamieszkałe na terenie gminy Zawichost - wychowujące dzieci oraz rodziny przeżywające różnego rodzaju trudności, których nie mogą pokonać samodzielnie. Program będzie

skierowany również do rodzin, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej i wyrażają chęć współpracy na rzecz odzyskania opieki nad dzieckiem i powrotu do domu rodzinnego.

VI. REALIZATORZY PROGRAMU

Koordynatorem Programu Wspierania Rodziny jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawichoście. Realizatorami programu są następujące instytucje:

- Urząd Miasta i Gminy Zawichost,
- Komisariat Policji w Dwikozach,
- Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Świetlice Środowiskowe,
- Punkt konsultacyjny ds. uzależnień i przemocy w rodzinie,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Placówki oświatowe,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna,
- Zespół Kuratorski przy Sądzie Rejonowym w Sandomierzu,

VII. ŹRÓDŁO FINANSOWANIA

Realizacja działań zawartych w Gminnym Programie Wspierania Rodziny będzie finansowana ze środków własnych zaplanowanych w corocznych budżetach oraz z dotacji celowych z budżetu państwa.

VIII. MONITORING REALIZACJI PROGRAMU

Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Zawichoście w terminie do 31 marca każdego roku przedkłada Radzie Miejskiej sprawozdanie z realizacji programu, sporządzone na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów uczestniczących w zadaniach.

UZASADNIENIE

Zgodnie z zapisami art. 176 pkt.1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. 2022 poz. 447 z późn. zm.) do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3–letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Celem programu jest zabezpieczenie podstawowych potrzeb rodzin i dzieci oraz wzmocnienie roli i funkcji rodziny jako naturalnego środowiska rozwoju dziecka. Zakłada się w szczególności wzmocnienie działań profilaktycznych i doskonalenie metod pracy z rodziną mających na celu utrzymanie dziecka w jego naturalnej rodzinie lub jego powrotu do rodziny. Program ustala zadania, które realizować będą wyznaczone podmioty w zakresie wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

W związku z powyższym przyjęcie Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023-2025 w Gminie Zawichost jest w pełni uzasadnione.